

Behandelingsvoorstel voor de commissie Water en Milieu en de commissie Ruimte en Groen

Onderwerp : Evaluatie convenant LaMi

Evaluatie plan van aanpak biologische landbouw

Cie-datum : 2 februari 2004

Cie-nummer: 2004WEM03

Procedure : in GS (na Cie. Vergadering) op: nee
eerdere behandeling in cie: nee
in PS: nee

inspraak:nee
op:
op:

Behandelend ambtenaar: Gerard Agterberg en Madeleine Gerretsen
Portefeuillehouder: Binnekamp

toestel: 3915/3759

Inleiding

In het kader van het PMP 1998-2002 zijn ten behoeve van de doelgroep landbouw twee activiteiten uitgevoerd. Dit is de uitvoering van het convenant landbouw-milieu dat met de georganiseerde landbouw (GLTO) is afgesloten en de versterking van de biologische landbouw op basis van een plan van aanpak. De stichting LaMi (Landbouw Milieu) is opgericht om invulling te geven aan het convenant.

Het convenant landbouw-milieu loopt af op 1 januari 2004. Het plan van aanpak biologische landbouw loopt eveneens af op 1 januari 2004. Beide activiteiten zijn, volgens afspraak, de afgelopen maanden geëvalueerd door een adviesbureau.

De belangrijkste aanbevelingen uit de evaluaties luiden:

- de aanpak van de stichting LaMi om invulling te geven aan het convenant is een succes en zou moeten worden gecontinueerd door middel van een nieuw, meer SMART geformuleerde doelstelling in een, convenant;
- in een convenant met GLTO ook invulling geven aan de verbrede doelstelling (landbouw en milieu, landbouw en zorg, landbouw en recreatie, landbouw en natuur);
- er moet meer ingezet worden op het overnemen van methoden van biologische landbouw in de gangbare landbouw.

Ons standpunt ten aanzien van de evaluatie luidt als volgt:

1. de werkingsduur van het huidige convenant GLTO voor de oprichting van de stichting LaMi verlengen met een jaar;
2. a. onder voorbehoud van eventuele gevolgen van de operatie KWATTA en de besluitvorming rondom de vaststelling van het PMP-4 met GLTO een nieuw convenant voorbereiden voor de continuering van LaMi gericht op een verbrede taakstelling en voor de duur van 4 jaar. Dit nieuwe convenant tegelijk met PMP-4 vast laten stellen door provinciale staten;

Vervolg inleiding op pagina 2 ja

Wordt geagendeerd:

voor korte bespreking (er kunnen enkele kleine opmerkingen worden gemaakt) en vervolgens ter kennisneming.

Vervolg inleiding

b. biologische landbouw met name stimuleren via het spoor van duurzame landbouw, waarvoor door de diensten een uitvoeringsdocument opgesteld dient te worden.

Beoogd effect

- Continuering van de stichting LaMi als uitvoerende instantie voor de verbrede landbouw taken.

- De landbouwbedrijfstak blijven aansporen tot milieuvriendelijke bedrijfsvoering, duurzame landbouw.

Argumenten

- In het huidige en komende Provinciaal Milieubeleidsplan is LaMi als instrument voorzien.
- Zonder LaMi zijn de ambtelijke inspanningen voor het aansporen tot een milieuvriendelijke bedrijfsvoering onevenredig groter.
- LaMi heeft inhoudelijke meerwaarde.
- Milieu is slechts één van de aspecten waar LaMi mee bezig zal zijn, daarnaast besteedt LaMi aandacht aan landbouw en zorg, landbouw en recreatie, landbouw en natuur

Kanttekeningen

- Het nieuwe PMP is nog niet vastgesteld.
- Een belangrijke voorwaarde om vertegenwoordiging van de gedeputeerde in het stichtingsbestuur van LaMi niet bezwaarlijk te laten zijn is dat het convenant heel helder moet zijn.
- De PCMW erkent de noodzaak om mogelijkheden te verkennen voor verbreding van de agrarische bedrijfsvoering om bedrijven levensvatbaar te houden en steunt de aanbeveling om op verbreding in te zetten. De PCMW is daarbij wel van mening dat de drie pijlers: mineralenbeheer, gewasbeschermingsmiddelen en bedrijfsmilieuzorg de kern van het programma dienen te blijven.

Financiën

Het continueren van de stichting LaMi en het stimuleren van duurzame landbouw hebben financiële consequenties. Daarover zal nader worden beslist bij de vaststelling van het provinciaal milieubeleidsplan. Wij lopen op die besluitvorming niet vooruit.

Realisatie

- Het nieuwe convenant wordt parallel aan het nieuwe Provinciaal Milieubeleidsplan in provinciale staten gebracht.
- Het uitvoeringsdocument duurzame landbouw zal worden gekoppeld aan een nog op te stellen visie voor de landbouw.

Bijlagen

- notitie 'Standpunt gedeputeerde staten ten aanzien van de evaluatie van het convenant LaMi en de evaluatie van het plan van aanpak biologische landbouw'
- advies van de PCMW over de evaluatie van het convenant LaMi
- advies van de PCMW over de evaluatie van het plan van aanpak biologische landbouw

Notitie ten behoeve van de commissie Water en Milieu en de commissie Ruimte en Groen

Standpunt gedeputeerde staten ten aanzien van de aanbevelingen uit de evaluatie van het convenant LaMi en de evaluatie van het plan van aanpak biologische landbouw

1. Inleiding

In het kader van acties uit het PMP 1998-2002 ten behoeve van de doelgroep landbouw zijn twee activiteiten uitgevoerd. Dit is de uitvoering van het convenant landbouw-milieu dat met de georganiseerde landbouw is afgesloten, en de versterking van de biologische landbouw op basis van een plan van aanpak. Beide acties zijn de afgelopen maanden geëvalueerd door het adviesbureau ERM.

De evaluaties zijn uitgevoerd op basis van Terms of Reference die ter instemming zijn voorgelegd aan het PO-Milieu (portefeuillehouder gedeputeerde Binnekamp).

De evaluaties zijn begeleid door een begeleidingsgroep waarin behalve de provincie ook de GLTO en NMU vertegenwoordigd waren.

In deze notitie wordt aangegeven hoe wij met de aanbevelingen van adviesbureau ERM willen omgaan.

2. Evaluatie van het Convenant LaMi

In 1998 hebben de provincie Utrecht en de GLTO een convenant afgesloten over duurzame landbouw voor de looptijd van het PMP. De stichting LaMi (Landbouw Milieu) is opgericht om hier invulling aan te geven. Het doel van het convenant is 'om door samenwerking te komen tot een vermindering van de milieulast door de landbouw in de provincie Utrecht waarbij rekening wordt gehouden met de economische en sociale draagkracht van de landbouw'.

De begroting van LaMi is jaarlijks ca. € 650.000. De provincie draagt hieraan ongeveer de helft bij.

Uit de evaluatie blijkt dat het convenant LaMi voor zowel de provincie als de GLTO een belangrijk instrument is geweest op het scheivlak van landbouw en milieu. Er zijn belangrijke vorderingen geboekt in het realiseren van de landbouwdoelstellingen van het derde Provinciaal Milieubeleidsplan. De activiteiten die door de stichting LaMi onder het convenant zijn ontplooid hebben daaraan in flankerende en stimulerende zin bijgedragen. Uit de evaluatie blijkt dat voorzetting van het convenant LaMi gewenst is.

De evaluatie van het convenant LaMi heeft geresulteerd in aanbevelingen. De aanbevelingen die relevant zijn voor de provincie (nummering conform rapportages) staan in deze notitie weergegeven en zijn voorzien van een reactie.

Aanbevelingen ERM ten aanzien van de inhoud

1. ERM beveelt de provincie en de GLTO aan om per 1 januari 2004 een nieuw convenant af te sluiten, waarin de bredere doelstelling (verbrede landbouw) is opgenomen.
2. ERM beveelt het bestuur van de stichting LaMi aan om de sterk aanjagende functie binnen de agrarische sector die de stichting LaMi heeft als kwaliteit in stand te houden.
3. ERM beveelt de provincie Utrecht aan om sterk te blijven inzetten in de ondersteuning van de agrarische sector met stimuleringsprojecten.
- 4.,5. ERM beveelt de covenantpartners aan om mest en ammoniak en de vermindering van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen op de agenda van Lami te houden.
6. Voor de middelen die overblijven voor biologische landbouw beveelt ERM aan om deze meer in te zetten op projecten die gericht zijn op het bereiken van de doorwerking van biologische methoden in de gangbare landbouw.
8. ERM beveelt aan om de middelen rond biologische landbouw te verminderen ten gunste van andere milieudoelen.

Ten aanzien van deze aanbevelingen merken wij het volgende op *nieuw convenant*

Het bestaansrecht van de stichting LaMi is op dit moment vastgelegd in het convenant LaMi dat per 1 januari 2004 afloopt. Uit de evaluatie blijkt dat voortzetting wordt aanbevolen en bovendien dat in een nieuw convenant naast landbouw-milieutaken ook de verbrede taakstelling zou moeten worden opgenomen.

Voorwaarde voor het afsluiten van een nieuw convenant is dat er vanuit de provincie een financiële dekking is. Deze wordt betrokken bij het PMP-4 (basisfinanciering en projectgeld landbouwmilieu) dat binnenkort wordt vrijgegeven voor inspraak. Het convenant kan, indien daarvoor instemming bestaat, pas worden afgesloten bij de

vaststelling van PMP-4 medio 2004. Wij achten het van belang om de verbrede taakstelling (verbrede landbouw) in het convenant op te nemen.

overbruggingsperiode

In de eerste helft van 2004 kan de huidige situatie worden gecontinueerd. De financiële dekking wordt geregeld door middel van het reparatievoorstel waarmee wij op 21 oktober j.l. hebben ingestemd.

statenbesluit

Gezien het bestuurlijke belang en de betrokkenheid van provinciale staten in het bestuur van LaMi achten wij het van belang het convenant ter vaststelling voor te leggen aan provinciale staten tegelijk met de vaststelling van het PMP-4.

uitvoeringsdocument duurzame landbouw

Om een goede sturing te geven aan LaMi is een nadere uitwerking nodig van de doelen gericht op de landbouw in het PMP-4. Voor een gestructureerde aanpak ter bevordering van de duurzame landbouw zijn wij van plan om een uitvoeringsdocument duurzame landbouw op te stellen en hierin de inhoudelijke aanbevelingen over mest en ammoniak, bestrijdingsmiddelen en biologische landbouw mee te nemen. Deze actie zal in het PMP-4 ook worden genoemd.

Aanbevelingen ERM ten aanzien van de organisatie

11. ERM beveelt aan dat de stichting LaMi op de ingeslagen weg verder gaat.

12. ERM beveelt het stichtingsbestuur aan om een heldere strategie op te stellen met de convenantpartners die gericht is op doorwerking van de politieke besluitvorming rond de verbrede taakstelling van LaMi.

13. ERM beveelt de provinciale bestuursleden van de stichting LaMi aan de consequenties van de verbrede doelstelling in eigen huis beter door te voeren en er zorg voor te dragen dat deze in lijn worden gebracht met de inhoud van de kaderbrief.

15. Het afsluiten van samenwerkingsovereenkomsten met andere partijen in het gebied, zoals Landschapsbeheer Utrecht, wordt als nuttig gezien voor het bekrachtigen van allianties.

16. ERM beveelt aan om de voorwaarden rond POP-gelden en andere nationale fondsen ter versterking van het platteland en het ondersteunen van de agrarische sector aan te kaarten bij LNV. De onduidelijkheid over voorwaarden bij het betaalorgaan, de risico's rond het niet halen van outputdoelstellingen en het niet kunnen optreden als eindbegunstigde staat een effectieve benutting van deze middelen in de weg. Dit speelt in alle provincies. Voor de benutting van SGB geld is het nodig dat gebiedscommissies landbouw-milieu en verbrede landbouw opnemen in hun gebiedsplannen enz..

Ten aanzien van deze aanbevelingen merken wij het volgende op

nieuw convenant

Voorgesteld wordt een nieuw convenant op te stellen en de verbrede taakstelling mee te nemen.

presentatie LaMi

In februari 2004 zal LaMi zich presenteren voor de statencommissie Water en Milieu.

samenwerkingsovereenkomsten

Samenwerking met andere partijen juichen wij toe.

landelijke fondsen

De huidige financiering van de uitvoering van beleid in het landelijk gebied, zoals vastgelegd met het rijk in het sturingsmodel landelijk gebied, staat ter discussie. Er komt één investeringsbudget landelijk gebied, daarin wordt de geschetste problematiek meegenomen.

Aanbevelingen ERM ten aanzien van de toekomst

23. ERM beveelt het college van gedeputeerde staten aan om de bestuursdeelname aan de stichting LaMi te herbezielen tegen de achtergrond van de gewijzigde taakopstelling van LaMi. Tevens dient hierbij de reorganisatie van het ambtelijk apparaat van de diensten Water en Milieu en Ruimte en Groen te worden betrokken i.v.m. de verantwoordelijkheidstoedeling voor landbouwzaken en voor de aansturing van LaMi.

24. ERM beveelt de GLTO aan zich te bezinnen op de rol van andere organisaties in de landbouw sector bij bestuurlijke en strategische kwesties rond LaMi.

26. ERM beveelt het bestuur van LaMi aan om in overleg met beide betrokkenen één persoon te benoemen als directeur/programmameider.

27. ERM beveelt het bestuur van LaMi aan om een duidelijke strategie te ontwikkelen t.a.v. de wijze waarop het bureau zich de komende jaren dient te ontwikkelen.

28. ERM beveelt het bestuur van LaMi en de provincie aan om in de komende periode van totstandkoming van een nieuw convenant en reorganisatie binnen de provincie bijzondere aandacht te besteden aan de coördinatie van LaMi zaken.

Ten aanzien van deze aanbevelingen merken wij het volgende op verantwoordelijk gedeputeerde

De gedeputeerde Binnekamp blijft inhoudelijk verantwoordelijk voor landbouw-milieuthema's en blijft de vertegenwoordiger in het bestuur van de stichting LaMi. In verband met de oriëntatie verandering van LaMi gericht op de verbrede landbouw zal de portefeuillehouder landelijk gebied deelnemen aan de vergaderingen van het stichtingsbestuur als er 'verbrede landbouw-onderwerpen' op de agenda staan.

samenstelling bestuur

Gezien het bestuurlijke belang en de betrokkenheid van provinciale staten in het bestuur van LaMi achten wij het van belang het convenant ter vaststelling voor te leggen aan provinciale staten tegelijk met de vaststelling van het PMP-4. Hierin kan de samenstelling van het stichtingsbestuur verwoord worden.

3. Evaluatie van het plan van aanpak biologische landbouw

In 1999 heeft een aantal organisaties (Biologica, GLTO, min. van LNV directie noordwest, NMU en provincie Utrecht) een plan van aanpak biologische landbouw opgesteld voor de provincie Utrecht. Het plan van aanpak is het instrument voor de uitvoering van de beleidsvoornemens biologische landbouw die benoemd zijn in het derde provinciaal milieubeleidsplan. De stichting LaMi coördineert en initieert, in opdracht van de provincie, de uitvoeringsprojecten voor de biologische landbouw. Het doel van het plan van aanpak biologische landbouw is 'een toename van de omvang van de biologische landbouw in de provincie Utrecht die hoger is dan de landelijk gemiddelde'.

Voor de financiering van de uitvoering van het plan van aanpak biologische landbouw heeft de provincie Utrecht jaarlijks ruim € 90.000 beschikbaar gesteld voor het uitvoeren van stimuleringsprojecten door de stichting LaMi. Dit werd gedekt uit POR-middelen.

Hierover werd de commissie Water en Milieu 2 x per jaar door middel van een voortgangsrapportage op de hoogte gesteld.

De evaluatie door ERM heeft geleid tot een aantal conclusies.

Conclusies

ERM concludeert dat de doelstelling van het plan van aanpak biologische landbouw is gehaald. Zowel in absolute aantallen (groei van 45 naar ca. 76 bedrijven) als in areaal grond (groei van 1% van het totaal landbouwareaal naar 2,25%) heeft de provincie in de periode sinds de start van het plan van aanpak biologische landbouw een hoger dan landelijk gemiddelde groei van de biologische landbouw doorgemaakt.

ERM constateert dat er geen causaal verband kan worden geconstateerd tussen stimuleringsprojecten en de omschakelen naar biologische landbouw.

ERM concludeert dat de uitvoering van het plan van aanpak biologische landbouw onvoldoende heeft geleid tot de versterking van de biologische landbouw in specifieke gebieden. De inzet leidt er wel toe dat in officiële stukken zoals bijvoorbeeld de opdrachtbrief aan de reconstructiecommissie aandacht wordt besteed aan de biologische landbouw. Er kan echter niet geconcludeerd worden dat het intern missiewerk concrete resultaten voor de toename van de biologische landbouw heeft geboekt. Om verschillende redenen, zoals bijvoorbeeld de grote hoeveelheid prioritaire onderwerpen, worden de door de coördinator biologische landbouw aangereikte handvatten onvoldoende opgepakt in specifieke gebieden.

Kanttekeningen bij de conclusies

In grote lijnen delen wij de conclusies die door ERM worden getrokken. De stellige conclusie dat er geen causaal verband is tussen stimuleringsprojecten en omschakeling moet genuanceerd worden. De reden hiervoor is de bescheiden opzet van het onderzoek waarop de conclusie is gebaseerd (de term causaal is een gereserveerde onderzoeksterm). Wel kan worden geconcludeerd dat op basis van de telefonische enquêtes niet is aangetoond dat omschakeling een gevolg is van deelname aan stimuleringsprojecten.

De conclusie dat de provincie niet meer zou moeten inzetten op het bevorderen van de biologische landbouw in specifieke gebieden vinden wij voorbarig. Drie redenen hiervoor zijn: ten eerste vinden wij gebiedsgericht werken belangrijk. Ten tweede hebben de inspanningen tot nu toe wel geleid tot verankering van het belang van biologische landbouw in plannen. Zo kan er bijvoorbeeld wanneer er binnen de reconstructie te weinig aandacht is voor de biologische landbouw teruggeregpen worden naar de opdrachtbrief. De derde reden is dat er een interprovinciaal project 'Inventarisatie mogelijkheden bevorderen biologische landbouw via de 'RO-lijn' is

gestart. De verwachting is dat de uitkomsten van deze studie geschikt zijn om duidelijk te maken wat er via het 'RO-spoor' bereikt kan worden voor de biologische landbouw o.a. in specifieke gebieden.

De evaluatie van het plan van aanpak biologische landbouw heeft geresulteerd in aanbevelingen. De belangrijkste aanbevelingen staan hier weergegeven en zijn voorzien van een reactie.

Aanbevelingen ERM ten aanzien van de inhoud

1. ERM stelt voor om een nieuw plan van aanpak op te stellen voor PMP-4 (2004-2007), waarin een gedifferentieerde set doelstellingen moet worden opgenomen.
2. ERM beveelt aan om meer in te zetten op het overnemen van methoden van biologische landbouw in de gangbare landbouw.
6. ERM beveelt aan om de extra aandacht voor de bevordering van biologische landbouw in specifieke gebieden los te laten, omdat deze niet spoort met de werkelijkheid in gedecentraliseerd gebiedenbeleid.

Ten aanzien van deze aanbevelingen merken wij het volgende op

biologische landbouw als één van de aandachtsvelden onderbrengen binnen een breder thema duurzame landbouw

Wij achten een nieuw plan van aanpak biologische landbouw niet opportuun. Wij zijn voornemens om in 2004 een uitvoeringsdocument duurzame landbouw op te stellen en hierin de biologische landbouw mee te nemen. In een uitvoeringsdocument duurzame landbouw kan aan de orde komen onder welke voorwaarde stimulering van biologische landbouw in specifieke gebieden wellicht toch mogelijk is.

overbruggingsperiode

In de eerste helft van 2004 kan de huidige situatie worden gecontinueerd.

Aanbevelingen ERM ten aanzien van de organisatie

7. ERM beveelt aan om de huidige uitvoeringsstructuur te handhaven. Dit betekent uitvoering stimuleringsactiviteiten bij LaMi en beleidsmatige activiteiten door een provinciaal coördinator.
8. LaMi dient meer aandacht te schenken aan haar inbreng in de Adviesraad.
9. De provinciaal coördinator kan minder inzet leveren op het plan van aanpak biologische landbouw. Gelet op noodzakelijke dialoog tussen provincies en met het rijk kan de interprovinciale taak versterkt worden.
12. ERM beveelt aan bij de overdracht van biologische landbouw naar de dienst Ruimte en Groen goede afspraken te maken over de inbedding in het totale pakket van taken. Er zal een heldere visie moeten komen op de positie van LaMi als uitvoeringsapparaat van de utrechtse landbouwagonderwerpen.

Ten aanzien van deze aanbevelingen merken wij het volgende op

Deze aanbevelingen kunnen grotendeels verwerkt worden in voorstellen voor een mogelijk toekomstige werkwijze die al bij verschillende adviesonderdelen eerder in de notitie aan bod komen. Een heldere visie op de positie van LaMi als uitvoeringsapparaat zal aan bod moeten komen in een nieuw op te stellen convenant LaMi. Of de werkzaamheden die de provinciaal coördinator doet in de toekomst meer gericht op intensiveren samenwerking met het rijk moeten zijn of gericht op activiteiten in de provincie Utrecht zelf moet duidelijk worden in een, in 2004 op te stellen, uitvoeringsdocument duurzame landbouw. In dit document zullen de keuzen gemaakt moeten worden in relatie tot de daarin gehanteerde doelstelling voor de biologische landbouw.